ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΕΝΟΣ ΗΓΕΜΟΝΟΣ

Η ΠΑΡΑΔΟΞΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΚΙΚΑ

Ο «τζιερτζῆς» τῆς Σταμπούλ καὶ ἡ μυστηριώδης ἀράπισσα. «Πνεμόνι γιὰ τὶς γάτες !...». Πῶς ἔτρωγε ἕνας ξεπεσμένος Μέγας Βεζύρης. Ἡ κουζίνα τῆς χαλαΐκας. Ἕνας συγκινητικὸς ὅρκος. Ὅταν γυρνᾷ ὁ τροχὸς τῆς Μοίρας. Ἕνα ἀξιομνημόνευτο γεγονὸς στὰ 1658, στὸ Βυζαντινὸν Ἱππόδρομο. Ὁ Γεώργιος Γκίκας, ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, «Ἄξιος ! Ἄξιος !...» κλπ. κλπ.

Ἕνα ἀπὸ τὰ περίεργα ἐπαγγέλματα, ποὺ συνεχίζεται ἀκόμη στὴν Κωνσταντινούπολι, εἶνε καὶ τὸ τοῦ τζιερτζῆ, δηλαδὴ τοῦ πλανοδίου πωλητοῦ πνεμονιοῦ γιὰ τὶς γάτες ἢ καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους—καμμιὰ φορά... Οἱ τζιερτζῆδες, ποὺ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἀλβανοί, εἶνε πολλοί, ὁλόκληρη συντεχνία !

Οἱ τζιερτζῆδες πωλοῦν πολλὲς φορὲς καὶ βωδινὸ σηκότι, τροφὴ οἰκονομικὴ γιὰ τὶς φτωχὲς οἰκογένειες τῆς Πόλης, ποὺ ξέρουν νὰ τὸ μαγερεύουν μὲ ὅσους τρόπους γνωρίζει ἡ φημισμένη πολίτικη μαγειρική.

Ἕνας τέτοιος Ἀλβανὸς τζιερτζῆς, νέος, ψηλός, περνοῦσε κάθε πρωΐ ἀπὸ τὴ φτωχικότερη τουρκικὴ συνοικία τῆς Σταμπούλ διαλαλῶντας πνεμόνια γιὰ τὶς γάτες καὶ σηκότια γιὰ τοὺς ἀνθρώπους.

Γιὰ νὰ μπῇ ὅμως στὴ λαϊκὴ αὐτὴ συνοικία, ἔπρεπε νὰ περάσῃ μπροστὰ ἀπὸ ἕνα μεγάλο μέγαρο. Ἡ πόρτα τοῦ μεγάρου αὐτοῦ ἄνοιγε ταχτικὰ καὶ μιὰ μαύρη σκλάβα (χαλάϊκα) τοῦ ἔκανε μὲ τὸ χέρι νόημα νὰ σταματήσῃ, καὶ μὲ λίγους παράδες ἀγόραζε σηκότι βωδινό.

Τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἶχε κάνει ἐξαιρετικὴ ἐντύπωση στὸν Ἀλβανό. Μιὰ μέρα λοιπόν, μὴ μπορῶντας νὰ βαστάξῃ πιὰ ρώτησε, τάχα μὲ ἀδιαφορία :

— Τίνος εἶνε αὐτὸ τὸ κονάκι ;

— Δὲν τὸ ξέρεις ; ἀπήντησε ἡ ἀράπισσα. Εἶνε τοῦ Μεχμὲτ Κιοπρουλῆ, ποὺ ἦταν ἄλλοτε Βεζύρης.

— Μπᾶ ! Καὶ δὲ μοῦ λές, ἔτσι νὰ ζήσῃς χίλια χρόνια, γιὰ ποιὸν τ' ἀγοράζεις τὸ σηκότι κάθε μέρα ;

Ἡ χαλάϊκα ἦταν λιγάκι φλύαρη καὶ δὲν ἐδυσκολεύτηκε νὰ βγάλῃ στὸ φῶς τὰ μυστικὰ τοῦ σπιτιοῦ. Πρόθυμα ἀπάντησε :

— Γιὰ ποιὸν τ' ἀγοράζω ; Γιὰ τὸν ἀφέντη μου τὸ Βεζύρη. Ὁ ἀφέντης μου, τόσα χρόνια τώρα, εἶνε χωρὶς θέση καὶ πολὺ φτωχός. Δὲ μπορεῖ λοιπὸν ν' ἀγοράζῃ κρέας, κι' ἔτσι οἰκονομιόμαστε μὲ τὸ σηκότι... Τί νὰ γείνῃ ; Κισμὲτ ἰντί !

Ὁ τζιερτζῆς πού, εἶχε καλὴ καρδιά, συγκινήθηκε.

— Γιαζίκ ! Γιαζίκ ! (Κρίμα ! Κρίμα !) ἐμουρμούρισε, σκέφθηκε λιγάκι καὶ εἶπε : «Ἄκουσε, χαλάϊκα, πολὺ λυπᾶμαι, ξέρεις, ποὺ ἕνας τόσο μεγάλος ἀφέντης κατάντησε νὰ τρώῃ κάθε μέρα αὐτὸ τὸ βαρυστόμαχο φαΐ... Αὔριο θὰ σοῦ φέρω ἕνα μπουῖτι ἀρνίσιο, νὰ τὸ μαγειρέψῃς ὅπως ξέρεις καλλίτερα, καὶ νὰ τὸ βάλῃς στὸ τραπέζι... Νὰ κ' ἕνα γρόσι ν' ἀγοράσῃς καὶ λίγη φραντζόλα ! Ἔτσι νὰ συχωρεθοῦν τὰ πεθαμένα σου!

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ κακοτυχισμένος Βεζύρης βλέπει στὸ τραπέζι του, ἕνα μπουῖτι ψημένο καὶ παραγεμισμένο μὲ σκορδάκια, ὀρεχτικώτατο πρᾶμα. Ἐρώτησε τὴ σκλάβα του πῶς ἔγινε τὸ θαῦμα αὐτό, ἀλλ' ἐκείνη ἐχαμογέλασε μυστηριωδῶς καὶ τοῦ ἀπήντησε μὲ μιὰν ἀράπικη παροιμία ποὺ ἀπάνω—κάτω ἔλεγε ὅτι ὁ «Ἀλλὰχ τὸ ἔστειλε στὸν πιστό του δοῦλο». Ὁ Μεχμὲτ Κιοπρουλῆς δὲν θέλησε νὰ ρωτήσῃ περισσότερα καὶ ξεκοκκάλισε τὸ νόστιμο ψητό.

Τὴν ἄλλη μέρα πάλι βρίσκει στὸ τραπέζι του μιὰν ἁπλάδα γεμάτη ντολμάδες αὐγολέμονο ! Σαστισμένος τότε ρωτάει πάλι τὴν ἀράπισσά του :

— Χαλάϊκα, τὶ εἶνε τοῦτο ; !

— Ντολμάδες, ἀφέντη, ἀπαντᾷ ἡ κουτοπόνηρη, δὲν τοὺς βλέπεις ;

— Ναί, ἀλλὰ ποὺ τοὺς βρῆκες ;

— Ὁ Ἀλλὰχ τοὺς ἔστειλε...

Τὴν τρίτη μέρα τὸ θαῦμα τοῦ τραπεζιοῦ ἦταν μιὰ κότα ἀτζὲμ πιλάφι. Τότε ὁ πρώην Βεζύρης ἔπιασε τὴ σκλάβα του ἀπὸ τὸ μπράτσο καὶ τὴν ἀνάγκασε νὰ τοῦ φανερώσῃ τὴν ἀλήθεια.

— Αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο θέλω νὰ τὸν ἰδῶ ! λέει μὲ θαυμασμὸ ὁ Κιοπρουλῆς. Αὔριο ποὺ θὰ περάσῃ, νὰ μοῦ τὸν φέρῃς ἀπάνω !

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Ἀλβανὸς τζιερτζῆς, ὁδηγούμενος ἀπὸ τὴν ἀράπισσα, ἐπαρουσιαζότανε στὸν πρώην Βεζύρη. Μπῆκε μὲ πολὺ σεβασμό, ἔκανε πρῶτα πολλοὺς τεμενάδες, ἔπειτα ἐσταύρωσε τὰ χέρια στὸ στῆθος, κατὰ τὸ ἔθιμο, καὶ περίμενε νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸ λόγο ὁ Κιοπρουλῆς.

— Καὶ τὶ ἐλπίζεις ἀπὸ μένα, Ἀρβανίτη, καὶ κάνεις αὐτὴ τὴ θυσία, ποὺ γιὰ σένα εἶνε τόσο μεγάλη ;

— Πολυχρονεμένε μου ἀφέντη, τίποτα γιὰ τὴν ὥρα. Ὁ Θεὸς εἶνε μεγάλος καὶ βέβαια δὲν θ' ἀφήσῃ ἕνα τόσο καλὸ ἄνθρωπο νὰ βασανίζεται ἔτσι... Ἐλπίζω νὰ γείνῃς πάλι Βεζύρης, καὶ τότε, ἂν θέλῃ ἡ ἀφεντιά σου, μοῦ κάνεις καὶ μένα τοῦ φτωχοῦ μιὰ χάρι.

— Καὶ τὶ χάρι θὰ ἤθελες νὰ σοῦ κάνω τότε, Ἀρβανίτη ;

— Μικρὰ πράματα, ἀφέντη μου. Ὅταν γείνεις, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, πάλι Βεζύρης, ἐμένα νὰ μὲ κάνῃς ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας.

— Σοῦ ὁρκίζομαι, Ἀρβανίτη, στὸ Μωάμεθ καὶ στὸ σπαθί τοῦ Σουλτάνου ὅτι, ἂν μιὰ μέρα ξαναγείνω Μέγας Βεζύρης, θὰ γείνῃς καὶ σύ, δίχως ἄλλο Ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας !

Ἔπειτα τὸν ἐκάθησε κοντά του καὶ μίλησαν σὰν ἀδελφικοὶ φίλοι. Ἡ χαρὰ τοῦ Μεχμὲτ Κιοπρουλῆ ἐδιπλασιάστηκε ὅταν ἔμαθε ὅτι ὁ λαϊκὸς αὐτὸς φίλος του, Γεώργιος Γκίκας τ' ὄνομά του, ἦταν ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριὸ τῆς Ἀλβανίας στὸ ὁποῖο εἶχε γεννηθεῖ κι' αὐτός, ἀπὸ τὸ Κιοπροῦ. Ὁ Γκίκας ἦταν χριστιανός, ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἐμπόδιζε καθόλου τὴ φιλία τοῦ πρώην Βεζύρη καὶ τοῦ γυρολόγου πωλητοῦ πνευμονιῶν...

***

Πέρασαν ἀρκετὰ χρόνια. Ὁ ἀγαθὸς τζιερτζῆς ἐξακολουθοῦσε νὰ τροφοδοτῇ τὸ φίλο του Ἀχμέτ, ὅταν ἔξαφνα, στὰ 1658, μετὰ τὴν ἐνθρόνισι νέου Σουλτάνου, ἔγεινε κυβερνητικὴ μεταβολὴ καὶ ἄρχισε νὰ ψιθυρίζεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἀχμὲτ Κιοπρουλῆ ὡς πιθανοῦ πρωθυπουργοῦ. Ὁ Γκίκας, ποὺ τ' ἄκουσε, ἔτρεξε ἀμέσως, γεμᾶτος χαρὰ στὸ φίλο του.

— Πασσᾶ μου, τοῦ λέει, μεθαύριο γίνεσαι Βεζύρης. Θὰ σοῦ χρειασθοῦν λεπτά. Πάρε αὐτὰ τὰ χίλια γρόσια νὰ μοιράσῃς τὰ δῶρα σου καὶ νἄχῃς γιὰ τὶς ἄλλες πρῶτες ἀνάγκες σου.

— Εὐχαριστῶ, οὐστᾶ (μάστορα), δὲν θὰ σὲ ξεχάσω.

Πραγματικῶς, ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες ὁ νέος Σουλτᾶνος τὸν διορίζει Μεγάλο Βεζύρη του. Ὁ Ἀχμέτ, μετὰ μιὰ ἑβδομάδα, συγκαλεῖ ὑπουργικὸ συμβούλιο καὶ προβαίνει σὲ δηλώσεις.

— Πασσάδες μου, ὅταν ἤμουν τόσα χρόνια μακρυὰ ἀπὸ τὴν ἐξουσία, ὡρκίστηκα στὸν Προφήτη καὶ στὸ σπαθὶ τοῦ σεβαστοῦ μας Κυρίου, τοῦ Σουλτάνου, ὅτι ἂν ποτὲ ξαναγείνω Βεζύρης θὰ διορίσω Ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας ἕνα Ἀλβανὸ τζιερτζῆ, ὁ ὁποῖος στάθηκε εὐεργέτης μου στὸν καιρὸ τῆς δυστυχίας. Τώρα τὶ θὰ γείνῃ ; Στὴ σοφία σας καὶ στὴν πεῖρα σας ἀναθέτω νὰ μὲ ἀπαλλάξετε ἀπὸ τὸν ἱερό μου ὅρκο καὶ τὴν ὑπόσχεσι ποὺ ἔδωσα.

— Ὤ, μὰ αὐτὸ εἶνε ἀδύνατο, Βεβύρη !...

Συζητεῖται ἡ ὑπόθεσις καὶ τέλος ἀποφασίζεται νὰ διορισθῇ μὲν ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας ὁ τζιερτζῆς Γεώργιος Γκίκας, ὅλοι ὅμως ἐλπίζανε νὰ ματαιωθῇ ὁ διορισμὸς αὐτός, χάρις σ' ἕνα περίεργο ἔθιμο ποὺ ἐπικρατοῦσε τότε.

Στὸ Ἅτ- Μεϊντὰν (τὸν ἱστορικὸ ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους Ἱππόδρομο) βρισκότανε μιὰ πέτρα ποὺ οἱ Τοῦρκοι τὴν ὠνόμαζαν μπινέκ-τασί, δηλαδὴ «πέτρα τῆς ἱππασίας». Ἐπάνω σὲ αὐτὴ ἀνεβαίνοντας ὁ μέλλων ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, πατοῦσε τὴ σκάλα τοῦ λευκοῦ ἀλόγου του κ' ἐκαβαλίκευε, ἐνῷ ὁ λαὸς χειροκροτοῦσε κ' ἐφώναζε : «Λαΐκ ! Λαΐκ !» δηλαδὴ «Ἄξιος ! Ἄξιος !». Ἔπειτα ἔρριχναν στοὺς ὤμους του τὸ ἡγεμονικὸ κιφτάνι (μανδύαν) καὶ ἡ τελετὴ ἐτελείωνε μὲ παρέλασι τῆς ἡγεμονικῆς του φρουρᾶς. Ἂν ὅμως, γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο, ὁ λαὸς ἔκραζε : «Λαΐκσίζ ! Λαΐκσίζ !» «Ἀνάξιος ! Ἀνάξιος !» δὲν τοῦ ἔδιναν τὸ καφτάνι καὶ δὲ γινότανε Ἡγεμών.

Στὴν περίστασι λοιπὸν αὐτὴ οἱ Σουλτανικοὶ ὑπουργοί, ἀφοῦ ἀπεφάσισαν τὸ διορισμὸ τοῦ Γκίκα, ἤλπιζαν ὅτι ὁ λαὸς θὰ ἐφώναζε «Ἀνάξιος», καὶ τότε ὁ Βεζύρης θ' ἀπηλλάσσετο μὲ τρόπο ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσί του κι' ἔτσι δὲν θ' ἀνέβαινε σὲ Ἡγεμονικὸ θρόνο ἄνθρωπος ποὺ ὅλη ἡ Σταμπούλ τὸν ἤξερε ὅτι ὅς χθὲς πουλοῦσε πνεμόνια γιὰ τὶς γάτες !... Γιὰ νὰ πετύχῃ μάλιστα ἀσφαλέστερα τὸ σχέδιό τους τοῦτο, διέταξαν τὸν ἱππικόμο νὰ ἔχῃ χαλαρὸ τὸν ζωστῆρα τοῦ ἀλόγου, ὥστε ἅμα ὁ τζιερτζῆς πατήσει τὴ σκάλα νἀναποδογυρισθῇ μὲ ὅλη τὴ σέλλα, νὰ μὴ μπορέσῃ νὰ κρατηθῇ ἐπάνω· καὶ τότε, δίχως ἄλλο, ὁ λαός, ἀγανακτῶντας γιὰ τὴν ἀδεξιότητα τοῦ τζιερτζῆ, θὰ ἐφώναζε : «Ἀνάξιος ! Ἀνάξιος !...».

Ἀλλὰ τὰ πράματα πῆραν ἄλλο δρόμο. Ἡ χαλάϊκα ἔμαθε τὸ πονηρὸ σχέδιο, τὸ εἶτε στὸν εὐνοούμενό της καὶ ἔτσι ὁ Γκίκας ἔλαβε τὰ μέτρα του.

Ἡ ἡμέρα τῆς τελετῆς ἦταν λαμπρή. Χιλιάδες κόσμος στὸν Ἱππόδρομο. Ὁ ὑποψήφιος ἡγεμὼν ἦρθε μὲ βῆμα σταθερό, ἀνέβη στὸ μπινέκ-τασί, ἀλλὰ χωρὶς νὰ πατήσῃ στὴ σκάλα τῆς σέλλας, ὥρμησε μ' ἕνα πήδημα στὴ ράχη τοῦ ἀλόγου, ἄρπαξε τὰ χρυσᾶ χαλινάρια καὶ στάθηκε στερεὰ ἐπάνω, μὲ τὸ κορμὶ ἴσιο, κοιτά-

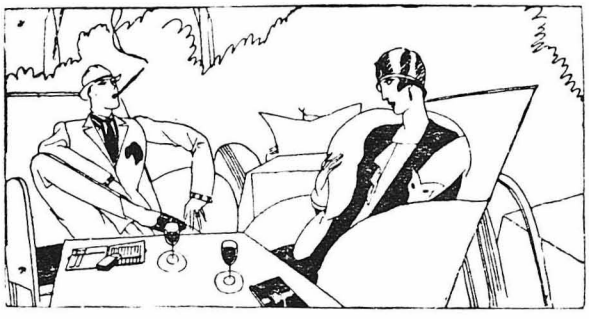

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΣΤΕΜΜΕΝΩΝ

ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ

(ΑΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΙ' ΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ)

Τὰ φαγητὰ ποὺ παρετίθεντο στὸ τραπέζι τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου ἦσαν συνήθως 8 εἴδων, ἐκ τῶν ὁποίων 4 γαλλικά, 2 ἰταλικὰ κι' ἄλλα 2 παρεσκευάζοντο σύμφωνα μὲ τὶς ἰδιαίτερες ὁδηγίες καὶ τὴν ἀρέσκεια τοῦ βασιλέως. Ὁ Φρειδερῖκος, ὁ ὁποῖος ἦταν καλοφαγᾶς κι' ὄχι λαίμαργος συνήθιζε νὰ λέγῃ στοὺς φίλους του. «Ὁποιος δὲν ἀρκεῖται σὲ 8 φαγητὰ οὔτε μὲ πενῆντα δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ εὐχαριστημένος». Τὴν ὥρα ποὺ προγευμάτιζε σημείωνε μὲ τὸ μολύβι τὶς παρατηρήσεις του γιὰ τὰ διάφορα φαγητὰ κι' ὅταν ἔβγαινε ἀπὸ τὸ ἐστιατόριο ἔκανε πάντοτε λόγο γι' αὐτὰ στὸν ἀρχιμάγειρο.

Ὁ Φρειδερῖκος ὁ δεύτερος εἶχε στὴν ὑπηρεσία του δώδεκα μόνο μαγείρους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχιτρικλίνου του καὶ πληρωνόντουσαν ἀκριβὰ ἀπὸ τὸ ταμεῖο του. Καθένας των εἶχε καὶ μιὰν εἰδικότητα. Τὰ σκεύη ποὺ μεταχειρίζονταν οἱ μάγειροι ἦσαν καμωμένα ἀπὸ πορσελάνη καὶ τὰ μόνα ἐπιδόρπια ποὺ σερβίριζαν ἦσαν τὰ φροῦτα. Ὁ βασιλιᾶς ἀγαποῦσε ἐξαιρετικὰ ἀπ' ὅλα τὰ κρασιὰ τῆς Μπορντιγάλης καὶ τῆς Μοτέλλης κι' ἔπινε συνήθως σὲ κάθε γεῦμα του μιὰ μποτίλια κρασὶ ἀνακατεμένο μὲ νερό, ἀπέφευγε δὲ τὸ κρασὶ τοῦ Ρήνου γιατὶ ἔπασχε ἀπὸ ἀρθρίτιδα.

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ βασιλικοῦ μαγειρείου ἀνήρχετο κάθε χρόνο σὲ δώδεκα χιλιάδες τάλληρα κι' οἱ μάγειροι ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ ποσοῦ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ χορηγοῦν ὀχτὼ φαγητὰ στὸ βασιλικὸ τραπέζι κι' ἄλλα τόσα στοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς αὐλῆς. Ἐπίσης εἶχαν διαταγὴ νὰ τρῶν ἀπ' αὐτὰ τὰ χρήματα τρεῖς ὑπηρέτες τὸ μεσημέρι καὶ δέκα ἢ δώδεκα τὸ βράδυ καὶ νὰ δίνουν κρύα κρέας στὰ βασιλικὰ σκυλιά. Ὅταν ὅμως ὁ μονάρχης προσκαλοῦσε στὸ δεῖπνο του ἐπιφανεῖς ξένους ἐκτὸς ἐκείνων ποὺ συμπεριελαμβάνοντο στὸν τακτικὸ προϋπολογισμὸ παρετίθεντο τριάντα φαγητὰ περισσότερα.

Μιὰ μέρα τοῦ 1740 ὁ βασιλιᾶς ἔγραφε στὸν ταμία του : «Εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴ μαγειρική τους, ἀλλὰ ἀνεκάλυψα πὼς μοῦ κλέβουν τὰ μισὰ χρήματα στὰ ψώνια, γιατὶ ξοδεύουν κάθε μέρα δυὸ τάλληρα παραπάνω. Σὲ βεβαιώνω πὼς ἡ τροφή μου μποροῦσε νὰ μὴν εἶνε τόσο πολυέξοδη ἂν οἱ μάγειροί μου ἔκαναν λίγη οἰκονομία».

Ἐπίσης ὁ Φρειδερῖκος βλέποντας σ' ἕναν λογαριασμὸ τῆς 9ης Νοεμβρίου 1734 σημειωμένη ἔκτακτη δαπάνη 25 ταλλήρων καὶ 10 μάρκων ἔγραψε στὸ περιθώριο :

«Μ' ἔκλεψαν, γιατὶ στὸ τραπέζι μοῦφεραν ἑκατὸ στρείδια ἀξίας 4 ταλλήρων, τὸ γλύκισμα στοίχισε 2 τάλληρα, τὸ σηκότι 1 τάλληρο, τὸ ψάρι 2 τάλληρα καὶ τὸ ρωσσικὸ γλύκισμα ἄλλα 2 τάλληρα ἤτοι ἐν ὅλῳ 11 τάλληρα· ἑπομένως τὰ ὑπόλοιπα εἶνε κλεμμένα. Ἐπειδὴ σήμερα παρετέθησαν δυὸ φαγητὰ περισσότερα, ἡ ρέγγα καὶ τὰ μπιζέλια, ποὺ δὲν στοιχίζουν πλέον τοῦ ἑνὸς ταλλήρου, ἡ ὅλη δαπάνη ἀνέρχεται σὲ δώδεκα τάλληρα καὶ τὰ ἐπιπλέον ἔξοδα ἰσοδυναμοῦν μὲ φανερὴ κλοπή. — Φρειδερῖκος.»

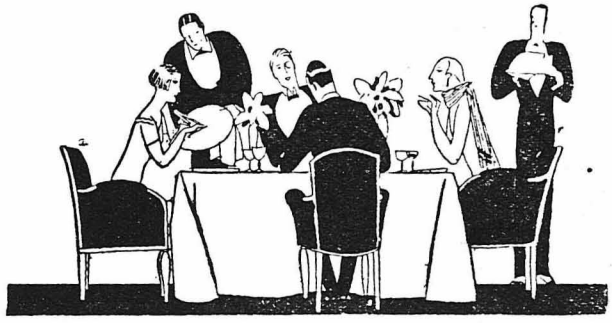

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Ο ΝΙΤΣΕ ΛΟΓΟΚΛΟΠΟΣ;;

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔργων ποὺ ἄφησε ὁ γερμανοελβετὸς ποιητὴς Κάρολος Σπίτλερ, ὑπάρχει καὶ ἕνα ἐκτεταμένον ποίημα μὲ τὸν τίτλον «Προμηθεὺς καὶ Ἐπιμηθεὺς» τὸ ὁποῖον ἔχει καταπληκτικὰς ὁμοιότητας μὲ τὸν «Ζαρατούστρα» τοῦ Νίτσε. Ὅπως ἦταν φυσικὸ οἱ κριτικοὶ ἀπέδωκαν τὸ πρᾶγμα εἰς θρασεῖαν μίμησιν καὶ ἐπιτέθησαν ἀργίως κατὰ τοῦ Σπίτλερ. Τελευταίως ὅμως ἕνας βιογράφος τοῦ Σπίτλερ θέλησε ν' ἀποκαταστήσῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των καὶ ἀπεκάλυψε μὲ ντοκουμέντα ὅτι ὁ «Προμηθεὺς καὶ Ἐπιμηθεὺς» εἶχε γραφῆ δυὸ ὁλόκληρα χρόνια πρὸ τοῦ «Ζαρατούστρα» καὶ συνεπῶς ἄλλοῦ πρέπει νὰ ζητηθῇ ὁ μιμητής...

Ο ΣΤΡΑΟΥΣ ΚΑΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ

Ὁ Ριχάρδος Στράους, ὁ κοσμοξάκουστος συνθέτης τῆς «Σαλώμης», τὸν ὁποῖον ηὐτύχησαν νὰ χειροκροτήσουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἔχει κηρύξει ἀμείλικτον πόλεμον κατὰ τῶν κριτικῶν, οἱ ὁποῖοι σώνει καὶ καλὰ θέλουν νὰ τὸν παρουσιάσουν ὡς ἀρχηγὸν τῆς νεωτεριστικῆς μουσικῆς. Γίνεται ἔξω φρενῶν, ὅταν βλέπῃ νὰ τὸν κρίνουν μὲ τόσην ἐλαφρότητα καὶ στέλλει εἰς τὸν διάβολον ὅλους τοὺς σχολαστικοὺς κανόνας ἀπάνω στοὺς ὁποίους στηρίζει ἡ κριτικὴ ἡ γνώμη της.

«Δὲν ὑπάρχει, γράφει, σὲ σχετικό του ἄρθρο, οὔτε παλαιὰ οὔτε μοντέρνα μουσική. Ἡ μουσικὴ εἶνε μία καὶ αἰωνία, ὅπως καὶ ἡ ποίησις. Οἱ μεγάλοι ποντίφηκες τῆς κριτικῆς ποὺ ξέρουν νὰ ταξινομοῦν τοὺς καλλιτέχνας, πρέπει νὰ μάθουν ὅτι οἱ δημιουργοὶ δὲν ἀνήκουν σὲ κατηγορίας. Ἂς ἀπολαμβάνουν, ἂν μποροῦν, ὡς ἄνθρωποι καὶ οἱ κριτικοὶ τὴν χαρὰν τῆς τέχνης κι' ἂς ἀφήνουν ἥσυχοι καθένα νὰ κάνῃ τὴ δουλειά του. Ἂς ἀφήνουν καθένα νὰ τραγουδᾷ τὸ τραγούδι του καὶ ἂν θέλουν τὸ ἀκοῦν !»

ΑΙ ΘΕΩΡΙΑΙ ΤΟΥ ΜΙΛΤΩΝΟΣ ΠΕΡΙ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ

Ὁ Μίλτων, ὁ μεγάλος ἄγγλος ποιητής, ὑπῆρξε ὁ φανατικώτερος ὑποστηρικτὴς τοῦ... διαζυγίου. Ὅταν παντρεύτηκε τὴν Μαρὴ Πόουελς μιὰν ἁπλοϊκὴ κοπέλλα μετρίας μορφώσεως, ποὺ φυσικὰ δὲν μποροῦσε νὰ ἐμβαθύνῃ στὰ ἀριστουργήματά του, ἀφοῦ τὴν κράτησε ἕνα μῆνα κοντά του, τὴν ἐπέστρεψε ἔπειτα στοὺς γονεῖς της καὶ ἐζήτησε διαζύγιο. Συγχρόνως ὁ Μίλτων ἔγραψε ἕνα «λίβελλο», ἀφιερούμενον εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον «περὶ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ καὶ τῶν δύο φύλων διαζυγίου, τῆς δουλείας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου καὶ ἄλλων πλανῶν».

Κατὰ τὸν Μίλτωνα οἱ μεγαλύτεροι ἐχθροὶ τοῦ διαζυγίου εἶνε ἡ συνήθεια καὶ ἡ πρόληψις. Ὁ θεὸς δὲν ἀπηγόρευσε τὸ διαζύγιον ἀλλὰ οἱ παπάδες. Ὁ ἑβραϊκὸς νόμος τὸ ἐπιτρέπει. Ἡ ἐξακολούθησις τῆς συμβιώσεως χωρὶς ἔρωτα εἶνε ἀνήθικος καὶ καταστρεπτική. Καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Ἀπολεσθέντος Παραδείσου» ἐπικαλεῖται πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν ἐπιχειρημάτων του τὴν ἱερότητα καὶ τὴν ἁγνότητα τοῦ γάμου :

«Ὁ γάμος εἶνε ἕνωσις δυὸ ψυχῶν ποὺ ἀνεβαίνουν μαζὶ ψηλὰ πρὸς τὸ ὡραῖον καὶ τὸ καλόν, μὲ τὰ φτερὰ τῆς συζυγικῆς ἀγάπης. Αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ἀγάπης ποὺ διαφέρει ἀπὸ κάθε ἄλλη, παύει νὰ ὑπάρχῃ ἀπὸ τὴν στιγμὴ ποὺ δὲν εἶνε πιὰ ἀμοιβαία.»

Ἐν τούτοις λίγον καιρὸ μετὰ τὴν δημοσίευσι τοῦ «λιβέλλου» ὁ Μίλτων συνφιλιώθη μὲ τὴν Μαίρη Πόουελς καὶ τίποτε ἔκτοτε δὲν ἐτάραξε τὴ συμβίωσί τους ὡς τὸ θάνατο τῆς ἀγαθῆς γυναίκας του ποὺ συνέβη τὸ 1652. Καὶ μετὰ τὴν συμφιλίωσίν του ὅμως μὲ τὴν γυναίκα του δὲν ἔπαψε νὰ προπαγανδίζῃ ὑπὲρ τοῦ διαζυγίου, διότι ὅπως εἴπαμε, τὸ ἐθεώρει ἐκ πεποιθήσεως ὡς θεσμὸν ποὺ πρέπει νὰ ἰσχύσῃ χάριν τῆς εὐτυχίας τῆς ἀνθρωπότητος.

ζοντας μὲ ἀστραφτερὲς ματιὲς γύρω. Ὁ λαός, ἐνθουσιασμένος, χειροκροτοῦσε σὰν τρελλὸς κι' ἀλάλαζε :

— Ἄξιος ! Ἄξιος ! Ἄξιος !...

Ὁ Βεζύρης ἐπροχώρησε τότε κι' ἔρριξε στοὺς ὤμους του τὸν ἡγεμονικὸν μανδύα, εὐχαριστημένος καὶ αὐτὸς γιατὶ τελείωσαν ἔτσι τὰ πράγματα.

Ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες, ὁ τέως τζιερτζῆς, ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας πιὰ ἀνεχώρησε γιὰ τὴ θέσι του, ὅπου εὐδοκίμησε ὅσο κανεὶς ἄλλος. Ὁ Γεώργιος Γκίκας ἔγεινε γενάρχης μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ πριγκηπικοῦ οἴκου. Ἐπῆρε γυναῖκα Φαναριώτισσα, ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ οἰκογένεια Βλαστοῦ. Μιὰ ἀπὸ τῆς θυγατέρες του, ἡ Ρωξάνη Γκίκα παντρεύτηκε ἕνα Μαυροκορδᾶτο. Ἀπόγονοι τοῦ Γεωργίου Γκίκα ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ σήμερα στὴν Ἑλλάδα, κατέχοντες μάλιστα ἄριστες κοινωνικὲς θέσεις καὶ ἀξιώματα.